

літературного твору. Це означає, що фільм може існувати як самостійний художній об'єкт, котрий діалогізує з першоджерелом.

Практичні наслідки дослідження полягають у наступному: викладачі літератури можуть використовувати адаптації як навчальний інструмент для розгляду процесів інтерпретації; культурологи — для вивчення механізмів трансляції ідей; кінокритики — для аналізу естетичних стратегій режисера.

Перспективними напрямками подальшої роботи є міждисциплінарний аналіз адаптацій (наприклад, із залученням медіастудій), порівняння адаптацій у різних культурних контекстах (національні ремейки), а також дослідження ролі цифрових платформ у формуванні нових форм рецепції класики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар-Терещенко, І. (2020). Між текстом і кадром: образи утопії й антиутопії в кінематографі. *Філологічні студії*, 12(3), 73–80.
2. Гаврилюк, Л. (2019). Екранізація як форма інтерпретації художнього тексту. Вінниця: ВДПУ Press.
3. Ковбаса, І. (2020). Література і кіно: трансформація тексту в екранній формі. Київ: KNU Press.
4. Павлишин, М. (2018). Постмодернізм у кінематографічній культурі: між текстом і екраном. Київ: Академвидав.
5. Таратута, С., Мельник, Т. (2024). Компаративний аналіз художнього твору та його кіноадаптації як засіб осмислення літератури (на матеріалі роману Ф.С.Фіцджеральда «Великий Гетсбі»). *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2024. № 1 (25). С. 310–322 URL: <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2024.25.310-322>
6. Таратута, С., Мельник, Т. (2022). Роман Р.Бредбері «451° за Фаренгейтом» та його екранізація: спроба компаративного аналізу. *Вісник Одеського національного університету*. Том 27. Випуск 1(25). 2022. Серія Філологія. С. 55–62
7. Ткаченко, Н. (2019). Естетика сучасної екранізації жіночої прози: між традицією та модерном. *Вісник Київського університету культури і мистецтв*, 4(2), 131–138.
8. Austen, J. (1813). *Pride and Prejudice*. London: T. Egerton.
9. Bahrani, R. (Director). (2018). *Fahrenheit 451* [Film]. HBO Films.
10. Bradbury, R. (1953). *Fahrenheit 451*. New York: Ballantine Books.
11. Cartmell, D., & Whelehan, I. (2010). *Screen Adaptation: Impure Cinema*. London: Palgrave Macmillan.
12. Fitzgerald, F. S. (1925). *The Great Gatsby*. New York: Scribner.
13. Hutcheon, L. (2013). *A Theory of Adaptation* (2nd ed.). New York: Routledge.
14. Luhrmann, B. (Director). (2013). *The Great Gatsby* [Film]. Warner Bros.
15. Sanders, J. (2006). *Adaptation and Appropriation*. London: Routledge.
16. Truffaut, F. (Director). (1966). *Fahrenheit 451* [Film]. Rank Film Distributors.
17. Wright, J. (Director). (2005). *Pride & Prejudice* [Film]. Universal Pictures.

УДК 821.111'06-31-93.091

DOI: 10.31652/2786-9083-2025-6(2)-110-119

*Мирослава Шевченко, магістрантка кафедри германської філології,
перекладу та зарубіжної літератури
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
smyroslava29@gmail.com
УДК 821.111'06-31-93.091*

**ПРОБЛЕМА ДЕСТРУКТИВНИХ СТОСУНКІВ У СУЧАСНІЙ
ЛІТЕРАТУРІ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ: СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ**

ПОТЕНЦІАЛ РОМАНІВ БЕТ О'ЛІРІ «КВАРТИРА НА ДВОХ» ТА КОЛІН ГУВЕР «ПОКИНЬ ЯКЩО КОХАЄШ»

У статті розглядаються прояви асоціальної поведінки у сучасній літературі на прикладі романів Бет О'Лірі «Квартира на двох» та Колін Гувер «Покинь, якщо кохаєш». Тема асоціальної поведінки в художніх творах є надзвичайно актуальною в умовах сучасного суспільства, оскільки вона торкається питань самотності, міжособистісних бар'єрів, травматичного досвіду та пошуку емоційного контакту. Аналіз обраних романів демонструє різні типи психологічної ізоляції, що виникає як реакція на біль, втрату чи невпевненість у власній цінності, а також показує, яким чином література відображає шляхи подолання цих станів через емпатію, довіру та любов.

Мета роботи полягає у виявленні особливостей прояву асоціальної поведінки в сучасній художній літературі та визначенні способів її подолання засобами міжособистісної взаємодії, представлені в романах Бет О'Лірі та Колін Гувер.

Методологія дослідження ґрунтується на порівняльно-аналітичному підході, що дозволив провести зіставлення художніх образів, ситуацій та психологічних станів персонажів у двох романах. Використано елементи психологічного аналізу, літературознавчої інтерпретації та структурно-семантичного методу для розкриття внутрішніх мотивів асоціальної поведінки героїв.

Наукова новизна роботи полягає у спробі комплексного осмислення асоціальної поведінки як художнього та психологічного феномену, який набуває різних форм залежно від життєвих обставин персонажів. Уперше зроблено порівняльний аналіз романів «Квартира на двох» та «Покинь, якщо кохаєш» у контексті вивчення соціальної ізоляції, показано, що сучасна жіноча проза використовує тему асоціальної поведінки не лише для розкриття внутрішніх переживань, а й як засіб морального зростання героїв.

У романі «Квартира на двох» Бет О'Лірі асоціальна поведінка героїв проявляється переважно у формі замкненості, уникання соціальних контактів та страху відкритості перед іншими. Головні персонажі — Тіффі та Леон — переживають непрості життєві обставини, що призводять до емоційного відчуження. Вони живуть у спільній квартирі, але не бачаться особисто, спілкуючись лише через записки. Така форма комунікації спершу виступає проявом соціальної ізоляції, а згодом — способом налагодження зв'язку, який допомагає героям подолати замкненість і знову відкритися світу.

У романі Колін Гувер «Покинь, якщо кохаєш» асоціальна поведінка має більш драматичний характер і пов'язана з глибокими психологічними травмами. Головна героїня переживає травматичний досвід, намагаючись втекти від долі матері попадає у це замкнуте коло і стає жертвою сімейного насилля та намагається розірвати це коло заради дитини. Авторка показує, що подолати відчуження можливо лише через прийняття себе, прощення і підтримку з боку близьких.

Порівняльний аналіз дозволяє побачити, що у творах обох авторок асоціальна поведінка не є кінцевим станом, а радше етапом внутрішньої трансформації. Вона стає засобом художнього осмислення теми емоційного зцілення, відновлення соціальних зв'язків і формування нової, гармонійнішої особистості.

У романі «Квартира на двох» Бет О'Лірі асоціальна поведінка героїв проявляється переважно у формі замкненості, уникання соціальних контактів та страху відкритості перед іншими. Головні персонажі - Тіффі та Леон - переживають непрості життєві обставини, що призводять до емоційного відчуження. Вони живуть у спільній квартирі, але не бачаться особисто, спілкуючись лише через записки.

Така форма комунікації спершу виступає проявом їхньої соціальної ізоляції, а згодом - способом поступового налагодження зв'язку. Авторка майстерно показує, як міжособистісне спілкування навіть у непрямій формі може стати шляхом до відновлення довіри до людей. Ізоляція героїв у цьому романі має м'який, побутовий характер, але водночас відображає глибокі внутрішні суперечності - наслідок психологічних травм, пов'язаних із попередніми стосунками, невпевненістю в собі та страхом близькості.

Порівняльний аналіз двох романів дозволяє виявити як спільні риси, так і суттєві відмінності у відображенні проблеми асоціальної поведінки. Якщо в Бет О'Лірі ізоляція героїв долається через комунікацію, підтримку та зародження взаємної довіри, то у Колін Гувер процес подолання відчуження має складніший, драматичний характер і пов'язаний із необхідністю внутрішнього очищення, прощення та прийняття себе. В обох випадках соціальна ізоляція постає як тимчасовий етап, що може бути подоланий завдяки емоційній підтримці, співпереживанню й усвідомленню власної цінності.

Таким чином, дослідження демонструє, що література ХХІ століття не лише зображує асоціальні прояви поведінки, а й пропонує шляхи їх подолання. Через образи героїв, які навчаються довіряти, відкриватися і приймати інших, автори передають ідею про важливість соціальних зв'язків у формуванні здорової особистості.

Тематика асоціальної поведінки у творах Бет О'Лірі та Колін Гувер відображає сучасні соціальні проблеми - зростання самотності, відчуження, психологічну вразливість людей у цифрову епоху.

Ключові слова. асоціальна поведінка; соціальна ізоляція; замкненість; психологічні травми; взаємодія; довіра; сучасна література; емпатія.

THE PROBLEM OF DESTRUCTIVE RELATIONSHIPS IN CONTEMPORARY LITERATURE FOR TEENAGERS: THE SOCIAL AND EDUCATIONAL POTENTIAL OF THE NOVELS “APARTMENT FOR TWO” BY BETH O’LEARY AND “IT ENDS WITH US” BY COLLEEN HOOVER

*Myroslava Shevchenko, 2nd year master's student of the Faculty
of Foreign Languages of the Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynskyi
State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine
smyroslava29@gmail.com*

The article examines manifestations of antisocial behavior in contemporary literature using the novels "Apartment for Two" by Beth O'Leary and "Leave It If You Love Me" by Colin Hoover as an example. The topic of antisocial behavior in works of art is extremely relevant in modern society, as it touches on issues of loneliness, interpersonal barriers, traumatic experiences and the search for emotional contact. The analysis of the selected novels demonstrates various types of psychological isolation that arise as a reaction to pain, loss or uncertainty in one's own worth, and also shows how literature reflects ways of overcoming these states through empathy, trust and love.

The purpose of the work is to identify the features of the manifestation of asocial behavior in modern fiction and to determine the ways of overcoming it by means of interpersonal interaction, presented in the novels of Beth O'Leary and Colin Hoover.

The research methodology is based on a comparative-analytical approach, which allowed to compare artistic images, situations and psychological states of characters in two novels. Elements of psychological analysis, literary interpretation and structural-semantic method were used to reveal the internal motives of the characters' asocial behavior.

The scientific novelty of the work lies in the attempt to comprehensively understand asocial behavior as an artistic and psychological phenomenon, which takes on different forms depending on the life circumstances of the characters. For the first time, a comparative analysis of the novels "Apartment for Two" and "Leave It If You Love Me" is made in the context of studying social isolation, showing that modern women's prose uses the theme of asocial behavior not only to reveal internal experiences, but also as a means of moral growth of the characters.

In the novel "Apartment for Two" by Beth O'Leary, the asocial behavior of the characters is manifested mainly in the form of isolation, avoidance of social contacts and fear of openness to others. The main characters - Tiffy and Leon — are experiencing difficult life circumstances that lead to emotional alienation. They live in a shared apartment, but do not see each other in person, communicating only through notes. This form of communication first acts as a manifestation of social isolation, and later — as a way of establishing a connection that helps the characters overcome their isolation and open up to the world again.

In Colin Hoover's novel "It Ends With Us," antisocial behavior is more dramatic and associated with deep psychological trauma. The main character goes through a traumatic experience in an attempt to escape her mother's fate, falls into this vicious circle and becomes a victim of domestic violence, and tries to break this circle for the sake of her child. The author shows that overcoming alienation is possible only through self-acceptance, forgiveness, and support from loved ones. A comparative analysis allows us to see that in the works of both authors, antisocial behavior is not an end state, but rather a stage of internal transformation. It becomes a means of artistic comprehension of the theme of emotional healing, restoration of social ties, and the formation of a new, more harmonious personality.

In the novel "Apartment for Two" by Beth O'Leary, the antisocial behavior of the characters is manifested mainly in the form of isolation, avoidance of social contacts and fear of openness to others. The main characters - Tiffy and Leon - experience difficult life circumstances that lead to emotional alienation. They live in a shared apartment, but do not see each other in person, communicating only through notes. This form of communication first acts as a manifestation of their social isolation, and later - a way to gradually establish a connection. The author skillfully shows how interpersonal communication, even in an indirect form, can become a way to restore trust in people. The isolation of the characters in this novel has a soft, everyday character, but at the same time reflects deep internal contradictions - a consequence of psychological traumas associated with previous relationships, self-doubt and fear of intimacy.

A comparative analysis of the two novels allows us to identify both common features and significant differences in the reflection of the problem of antisocial behavior. If in Beth O'Leary the isolation of the characters is overcome through communication, support and the emergence of mutual trust, then in Colin Hoover the process of overcoming alienation is more complex, dramatic and associated with the need for internal cleansing, forgiveness and acceptance of oneself. In both cases, social isolation appears as a temporary stage that can be overcome through emotional support, empathy and awareness of one's own worth.

Thus, the study demonstrates that 21st century literature not only depicts antisocial behavior, but also offers ways to overcome it. Through the images of heroes who learn to trust, open up, and accept others, the authors convey the idea of the importance of social connections in the formation of a healthy personality. The theme of antisocial behavior in the works of Beth O'Leary and Colin Hoover reflects modern social problems - the growth of loneliness, alienation, and psychological vulnerability of people in the digital age.

Keywords: antisocial behavior; social isolation; withdrawal; psychological trauma; interaction; trust; modern literature; empathy.

Актуальність теми. Проблема асоціальної поведінки є однією з найактуальніших у сучасному суспільстві, яке переживає глибокі соціальні, психологічні та комунікативні трансформації. У часи цифровізації, інформаційного перевантаження та глобальної нестабільності зростає рівень самотності, емоційного вигорання, ізоляції та недовіри між людьми. Сучасна література, як чутливий відгук на суспільні зміни, активно досліджує внутрішній світ особистості, що стикається з психологічними бар'єрами у спілкуванні та соціальній взаємодії. Романи Бет О'Лірі *«Квартира на двох»* та Колін Гувер *«Покинь, якщо кохаєш»* є показовими прикладами художнього осмислення проблеми домашнього насилля, приниження та знецінення у стосунках. Їхнє вивчення дозволяє глибше зрозуміти, як сучасна література відображає внутрішні психологічні конфлікти людини, шляхи подолання травм і відновлення соціальних зв'язків [3].

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Асоціальна поведінка у художніх творах розглядається не лише як індивідуальна особливість чи відхилення, а як соціально-психологічний феномен, що відображає кризові процеси у суспільстві. Наукова проблема полягає у необхідності визначити, яким чином сучасна художня література репрезентує асоціальність як форму внутрішнього захисту людини від психоемоційного болю, і як через художні образи можна простежити шляхи трансформації цієї поведінки у соціально адаптивну.

Вивчення романів Бет О'Лірі та Колін Гувер у цьому контексті дає можливість виявити різні моделі асоціальної поведінки — від аб'юзу в сім'ї до фізичного насилля у родині, — а також розкрити їхні причини, наслідки і шляхи подолання. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання результатів аналізу в курсах зарубіжної літератури, літературознавства, психології читання, соціальної педагогіки, а також у програмах, спрямованих на формування емоційної грамотності та комунікативної культури молоді.

Таким чином, постановка проблеми пов'язана з необхідністю осмислення художнього відображення асоціальної поведінки як засобу розуміння внутрішніх психологічних процесів особистості та як потенційного інструменту виховання емпатії, довіри й міжособистісної взаємодії у сучасному соціумі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Тема асоціальної поведінки є надзвичайно актуальною та важливою у сучасному суспільстві, оскільки життя людей стало динамічним і наповненим численними викликами, які впливають на психологічний стан та соціальні взаємодії. Люди стикаються з постійним

стресом, високою конкуренцією в навчанні та на роботі, інформаційним перевантаженням, невизначеністю майбутнього, соціальною нестабільністю та особистими втратами. Всі ці фактори призводять до того, що значна частина населення виявляє замкненість, тривожність, емоційне відчуження та прагнення ізолюватися від соціальних контактів. Асоціальна поведінка в такому випадку проявляється як захисна реакція на зовнішній тиск та внутрішній дискомфорт.

Це явище є не лише індивідуальною проблемою, але й соціальною, адже відсутність взаєморозуміння і довіри між людьми негативно впливає на сім'ї, колективи, навчальні заклади та ширше соціальне середовище.

Дослідження асоціальної поведінки важливе також тому, що воно допомагає зрозуміти справжні причини замкненості та соціальної ізоляції. Часто люди уникають контактів не через байдужість чи егоїзм, а через психологічні травми, розчарування, пережиті невдачі чи осуд суспільства. Усвідомлення цього дозволяє підвищити рівень емпатії та розвитку соціальної відповідальності у суспільстві.

Художня література, зокрема романи Бет О'Лірі «Квартира на двох» та Колін Гувер «Покинь, якщо кохаєш», демонструє читачеві, що ізоляція, страх емоційної близькості та уникання контактів – це не ознаки слабкості чи дефекту, а наслідок емоційного болю та життєвих травм, які можна подолати. Через розвиток подій та взаємодію героїв авторки показують, що відновлення соціальної активності і довіри можливе навіть після глибоких переживань, що робить цю тему не лише психологічно, а й соціально значущою [4, 5].

Особливо важливою ця тема є для молоді, яка перебуває у процесі формування своєї особистості та соціальних навичок. Через знайомство з історіями героїв читачі можуть розпізнавати ознаки психологічного відчуження у себе та оточуючих, усвідомлювати вплив минулого досвіду на поведінку, а також навчатися долати страхи і будувати здорові соціальні стосунки.

Вона формує у молоді здатність до співпереживання, розвитку емпатії, толерантності й взаємопідтримки, що стає особливо актуальним у сучасних умовах цифровізації та глобалізації, коли спілкування часто обмежується поверхневим онлайн-контактом, а глибина емоційних зв'язків зменшується.

Крім того, дослідження асоціальної поведінки дозволяє суспільству зрозуміти, що емоційна замкненість або соціальне відчуження – це сигнал про потребу у підтримці. Це допомагає формувати в соціумі культуру взаємопідтримки, уважного ставлення до оточення та відповідального спілкування.

Розуміння психологічних механізмів ізоляції дозволяє створювати умови для психологічного оздоровлення людей, впроваджувати програми допомоги та підтримки для тих, хто пережив травми, і зменшувати ризик соціального відчуження на рівні суспільства.

Таким чином, тема асоціальної поведінки є важливою, бо вона дозволяє глибше зрозуміти природу людських стосунків, взаємозалежність психіки та соціуму, а також підкреслює необхідність емпатії, довіри і підтримки. В умовах

сучасного світу, де стресові фактори стають невід'ємною частиною життя, знання і усвідомлення цих процесів допомагають не лише особисто долати відчуження і страхи, а й формувати більш здорове, відкрито і співчутливо суспільство. Романи Бет О'Лірі та Колін Гувер демонструють, що навіть у найскладніших життєвих ситуаціях людина здатна відновити соціальні зв'язки і знайти внутрішній баланс, що робить цю тему надзвичайно важливою і сучасною.

Асоціальна поведінка, яка проявляється у замкненості, униканні соціальної взаємодії, емоційній дистанції та страху відкритися іншим людям, є однією з найбільш складних і водночас глибоко психологічних тем у літературі. Вона показує, що ізоляція не завжди є наслідком егоїзму чи байдужості; частіше це захисна реакція на біль, розчарування, втрати чи травми.

Для читачів такі образи стають дзеркалом, у якому можна побачити не лише поведінку інших людей, а й власні страхи та переживання. Через героїв, які проходять складний шлях самотності, страху і внутрішнього відчуження, читачі отримують можливість співпереживати, аналізувати мотиви дій і глибше розуміти психологію людини.

Коли читач спостерігає, як герої поступово долають внутрішні бар'єри, вчаться довіряти і відкриватися для інших, у нього формуються важливі соціальні й емоційні навички. Література допомагає побачити, що навіть людина, яка здається байдужою чи відстороненою, може потребувати підтримки, тепла і розуміння. Це спонукає читача замислитися про власні стосунки, відносини з близькими, друзями, колегами, а також усвідомити важливість емпатії та взаємопідтримки у реальному житті.

Особливе значення ця тема має для молоді, яка формує власну систему соціальних цінностей та вчиться взаємодіяти з оточенням. Через приклади героїв, які ізолюються від світу, але згодом віднаходять у собі сили відкритися і будувати нові стосунки, молоді читачі можуть навчитися розпізнавати ознаки замкненості та емоційного відчуження у себе та інших. Вони розуміють, що страх перед соціальними контактами або невміння довіряти людям часто є результатом травм і минулих помилок, а не слабкості характеру. Це дозволяє формувати більш зріле, співчутливе ставлення до себе і оточення, розвивати толерантність і здатність підтримувати інших.

Крім того, літературні зображення асоціальної поведінки сприяють психологічній рефлексії читачів. Вони змушують замислитися над власним емоційним станом, над тим, як страхи, образи чи внутрішні конфлікти впливають на поведінку у соціумі. Читач бачить, що ізоляція - це не кінець, а стан, який можна подолати за допомогою довіри, підтримки та близьких стосунків. Романи Бет О'Лірі «Квартира на двох» і Колін Гувер «Покинь, якщо кохаєш» демонструють, що навіть у найважчих емоційних обставинах людина здатна змінитися, відкритися для світу і знайти внутрішню рівновагу.

Таким чином, асоціальна поведінка у літературних творах впливає на читачів багатогранно. Вона розвиває здатність до емпатії, допомагає зрозуміти

мотиви інших людей, спонукає до саморефлексії та усвідомлення власної поведінки.

Вона формує цінність соціальної підтримки, важливість відкритості і довіри у стосунках, показує, що самотність та відчуження можна подолати. Через такі історії читачі отримують нагоду краще зрозуміти себе і оточення, навчитися цінувати взаємопідтримку і знаходити шляхи до емоційного та соціального відновлення.

Цей вплив робить тему асоціальної поведінки надзвичайно важливою для сучасної літератури і соціального виховання загалом.

Асоціальна поведінка – це не просто відхилення від соціальних норм, а складний психологічний стан, коли людина втрачає здатність або бажання взаємодіяти з іншими. У сучасному світі, де панують стрес, інформаційне перевантаження й емоційне виснаження, така поведінка стає дедалі поширенішою.

Саме тому письменники часто звертаються до цієї теми, показуючи, що за зовнішньою холодністю і замкненістю зазвичай стоїть біль, розчарування або втрата віри в добро. Романи Бет О'Лірі «Квартира на двох» і Колін Гувер «Покинь, якщо кохаєш» яскраво демонструють різні прояви асоціальності – внутрішньої самотності, емоційної відчуженості, страху перед новими зв'язками, але водночас – силу людяності, яка допомагає героям повернутися до життя.

Бет О'Лірі у романі «Квартира на двох» створює атмосферу затишку і повсякденності, але за нею прихована глибока психологічна драма. Тіффі, головна героїня, пережила тривалі токсичні стосунки, у яких втратила віру у власну гідність. Вона намагається почати нове життя, але її поведінка свідчить про наявність емоційної травми: вона насторожена, закрита, уникає відвертих розмов і проявів довіри. У її діях можна помітити типові риси асоціальної поведінки – страх повторити минулі помилки, відчуття провини, невпевненість у собі. Спілкування з новим співмешканцем Леоном поступово допомагає їй подолати цю внутрішню кризу. Леон, своєю чергою, також ізольований від світу, його життя обмежується роботою, нічними змінами і відсутністю соціальних контактів. Він постійно працює заради виправдання брата. Його замкненість не від байдужості, а від втоми й емоційного вигорання. Таким чином, обидва герої спочатку виглядають соціально відстороненими, але саме їхнє спільне проживання стає поштовхом до психологічного зцілення. Взаємна довіра, співчуття і щирість руйнують бар'єри, які вони вибудували між собою і світом [1].

Колін Гувер у романі «Покинь, якщо кохаєш» обирає набагато драматичніший і трагічніший підхід. Тут асоціальна поведінка має коріння в глибокій моральній і соціальній травмі, яка тягнеться з самого дитинства. Лілі – жінка, яка з самого дитинства стала свідком того, як рідний батько бив матір і щоразу вона йому це прощала і будуючи власні стосунки вона переживає такий самий досвід. Спочатку вона списує це на випадок та на те, що Райлі просто

злякався, далі на його травму дитинства та коли вона дізнається про власну вагітність розуміє, що не хоче такої ж долі власні дитині і перериває це коло болю та страждань [2].

Порівнюючи ці два твори, можна побачити різні грані асоціальної поведінки. У Бет О'Лірі вона м'яка, побутова, пов'язана з психологічним дискомфортом і внутрішньою закритістю після токсичних стосунків. Її герої не відкидають світ, вони просто бояться у нього повертатися. У Колін Гувер асоціальність набуває більш драматичного характеру: вона народжується з глибокого відчуття провини, внутрішнього бою та розчарування у коханий людині. Якщо у «Квартирі на двох» ізоляція – це тимчасовий стан, який лікується довірою, то у «Покинь, якщо кохаєш» – це тяжке психологічне вигнання, де шлях до примирення зі світом проходить через страждання і самопрощення [1, 2].

У стилістичному плані обидві письменниці використовують теплі, емоційно насичені описи внутрішнього світу героїв. Проте Бет О'Лірі робить акцент на світлі, надії, гуморі. Її роман про подолання страху через дружбу, турботу і підтримку [1]. Колін Гувер показує ж, як незважаючи на соціальну реалізацію та впевненість у собі жінка готова терпіти та миритися з наругою надд собою, виправдовучи свого коханого.

Обидві історії мають спільне послання – навіть найізольованіша, найзамкненіша людина здатна змінитися, якщо поруч є хтось, хто не засуджує, якщо є підтримка, а найголовніше – внутрішня сила. І Тіффі, і Лілі проходять схожий шлях – від страху до прийняття, від мовчання до відкритості, від самотності до любові. Але якщо у Бет О'Лірі цей шлях м'який, наповнений ніжністю, то у Гувер він болісний і драматичний. Та в обох випадках любов і співчуття виступають головними ліками проти асоціальності. Тіффі врешті решт відкривається новому, чистому, не завжди правильному коханню до Леона, а Лілі повертається до кохання її дитинства, Атласа, до людини, яка попри все готова її захищати та завжди буде на її стороні [1].

Романи Бет О'Лірі «Квартира на двох» [1] і Колін Гувер «Покинь, якщо кохаєш» [4] досліджують тему асоціальної поведінки через внутрішній світ героїв. Обидва твори показують людей, які ізольовані від суспільства через страх, травму або емоційні переживання.

Герої цих романів замкнені, обмежують контакти з іншими, уникають близьких стосунків і часто відчують самотність. У центрі обох історій стоїть процес подолання відчуження через взаєморозуміння, підтримку та довіру іншим людям. Таким чином, схожість романів полягає у зображенні психологічної ізоляції, потреби у прийнятті та можливості змінити своє життя під впливом близьких стосунків.

Водночас ці романи відрізняються стилем і ступенем драми. У «Квартирі на двох» асоціальність проявляється м'яко: герої Тіффі і Леон замкнені, але їхня ізоляція пов'язана здебільшого з особистими травмами та страхом емоційної близькості. Тіффі прагне розірвати токсичні стосунки зі своїм колишнім хлопцем, який нав'язує їй свою думку, переконує у забдькуватості і цілком

знеціню її саму, проте її тримає ті самі щасливі моменти, які колись були між ними. Роман наповнений гумором, легкістю, теплими моментами взаєморозуміння між героями.

У «Покинь, якщо кохаєш» асоціальна поведінка проявляється у фізичній нарузі над Лілі та спробами вирватися та виправдати свого коханого Райлі. Вона, як і мати, скидалась то на випадок, то на власну провину, то на минуле її чоловіка. Проте, чи можна виправдовувати фізичне чи психологічне насилля з боку коханої людини? Автори нам показують, який шлях проходять героїні на шляху становлення та виявлення проблеми. Спочатку вони намагаються відгородитися від агресора, проте ці спроби потерпають крах, адже у їх суспільному житті було так багато щасливих моментів, коли прояви насилля стають більш видимими вони тікають, але розірвати це коло виявляється дуже боляче, адже емоційний зв'язок є дуже сильним. Та врешті решт їм обом це вдається. Отже, обидва твори зображують процес подолання асоціальної поведінки через стосунки та підтримку, але відрізняються тоном і глибиною переживань: Бет О'Лірі обирає м'який і теплий стиль, а Колін Гувер – драматичний та емоційно насичений [1, 2].

Асоціальна поведінка є однією з найбільш показових тем у сучасній літературі, оскільки вона дозволяє розкрити внутрішній світ персонажів, їхні психологічні травми та страхи, а також вплив соціальних чинників на особистість. У романах Бет О'Лірі «*Квартира на двох*» та Колін Гувер «*Покинь, якщо кохаєш*» асоціальна поведінка героїв розкривається через замкненість, уникання контактів та емоційне відчуження, що впливає на їхню взаємодію та розвиток сюжету.

У романі Бет О'Лірі «*Квартира на двох*» асоціальна поведінка проявляється насамперед у стосунках головної героїні Тіффі з її колишнім хлопцем Джастіном. Він систематично здійснює психологічне насильство, контролює її поведінку, принижує та знецінює її особистість. Джастін переконує Тіффі, що вона без нього нічого не варта, нав'язує почуття провини, висміює її зовнішність і професійні досягнення. Такі дії створюють атмосферу емоційного аб'юзу, що є типовим прикладом асоціальної поведінки у міжособистісних стосунках. Після розриву він продовжує втручатися в її життя, з'являється без запрошення, надсилає повідомлення та переслідує її, викликаючи почуття страху. Через постать Джастіна авторка підкреслює, як емоційне насильство може руйнувати особистість і впливати на самооцінку жінки, що поступово стає залежною від кривдника [1].

У романі Колін Гувер «*Покинь, якщо кохаєш*» тема асоціальної поведінки розкривається через історію Лілі Блум, яка стикається з домашнім насильством у шлюбі з Рейлом Кінкейдом. Спочатку він здається турботливим і люблячим чоловіком, проте з часом проявляє агресію, застосовує фізичну силу й намагається контролювати її життя. Після кожного нападу Рейл просить пробачення, запевняючи, що це не повториться, але цикл насильства відтворюється знову і знову. Така поведінка є класичним прикладом асоціальної

- вона порушує моральні норми, знецінює людську гідність і руйнує довіру між партнерами. Лілі тривалий час мовчить про насильство, намагаючись виправдати чоловіка, що свідчить про психологічну залежність, сформовану ще в дитинстві. У романі розкривається міжпоколінна передача асоціальних моделей: батько Лілі також бив її матір, і це вплинуло на сприйняття дівчиною насильства як «нормального» прояву любові. Лише усвідомивши, що вона повторює материнську долю, героїня вирішує розірвати коло насильства [2].

В обох творах простежується спільна тема – показ деструктивних форм поведінки у стосунках, які мають асоціальний характер. І Бет О'Лірі, і Колін Гувер звертають увагу на приховані форми насильства, психологічний тиск, емоційні маніпуляції, що часто маскуються під турботу чи кохання. Авторки демонструють, як жінки, ставши жертвами таких стосунків, поступово знаходять у собі сили протистояти агресору, відновити власну гідність і навчитися жити без страху. Таким чином, асоціальна поведінка у цих романах розкривається не лише як соціальна проблема, а й як глибока психологічна травма, подолання якої стає шляхом до особистісного відновлення та внутрішньої свободи.

Порівняння обох романів дозволяє виділити різні форми асоціальної поведінки. У «Квартирі на двох» – це побутова замкненість і обережність у контактах, пов'язана зі страхом емоційної близькості. У «Покинь, якщо кохаєш» – глибока психологічна ізоляція, викликана соціальним осудом і сильними емоційними травмами.

Отже, у романах «Квартира на двох» і «Покинь, якщо кохаєш» асоціальна поведінка показана не як вада, а як наслідок життєвих потрясінь. Авторки наголошують: будь-яка людина може відчувати відчуження, замкнутість, страх довіри, але головне – не залишатися в цьому стані наодинці. Через історії своїх героїв Бет О'Лірі та Колін Гувер закликають до емпатії, розуміння і любові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. O'Leary, Beth (2019). The Flatshare. London: Quercus. URL: <https://www.goodreads.com/book/show/41068821-the-flatshare>
2. Hoover, Colleen (2016). It Ends With Us. New York: Atria Books. URL: <https://www.goodreads.com/book/show/27362503-it-ends-with-us>
3. Royal, NovelKicks (2020). Review: The Flatshare by Beth O'Leary. NovelKicks. URL: <https://www.novelkicks.co.uk/book-review-the-flatshare-by-beth-o-leary/>
4. Gender in Detail (2024). Огляд на книгу Коллін Гувер «Покинь, якщо кохаєш». Gender in Detail. URL: <https://genderindetail.org.ua/library/mova-i-literatura/ohliad-na-knyhu-kollin-guver-pokyn-yakshcho-kohaesh.html>
5. Vox (2023). Why readers love — and love to hate — Colleen Hoover. Vox Media. URL: <https://www.vox.com/culture/365988/colleen-hoover-it-ends-with-us-explained>